

Nr 54.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1926 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående ändringar i väglagen.

(2:a avd.)

I ett sammanhang har utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen:

1) nr 31 i första kammaren av herr *Tjällgren m. fl.*, likalydande med nr 38 i andra kammaren av herr *Persson i Trången m. fl.*, vari hemställdt, att riksdagen må besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte till nästkommande års riksdag framlägga förslag till sådan ändring i gällande väglag, att statsbidrag må utgå för vinterväghållning efter samma grunder som för vägunderhåll den tid, marken är bar.

2) nr 153 i första kammaren, av herr *Dalberg*, vari hemställdt, att riksdagen ville besluta att i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet intages en paragraf av samma innehåll, som återfinnes i Kungl. Maj:ts proposition nr 100 till 1922 års riksdag kap. 1 § 15, eller, om detta ej kan bifallas, att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till sådan ändring i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, att köpingar och municipalsamhällen måtte få rätt till ersättning av vederbörande vägdistrikt för byggande och underhåll av vägar och gator å planlagt område, som äro av mera allmänt behov och för automobiltrafiken särskilt viktiga.

3) nr 72 i andra kammaren av herr *Månsson* i Erlandsro *m. fl.*, vari hemställdt, att riksdagen måtte för sin del besluta sådana ändringar i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet att *dels* brukare av jordbruksfastighet må i fall, då medgivande härom av fastighetens ägare föreligger, införas i vägfyrktalslängd i stället för ägaren, *dels* för väghållningsskyldiges representerande å vägstämman genom kommunvis utsedda ombud jämlikt 52 § i nämnda lag må för varje kommun kunna utses två eller flera ombud, representerande såväl dem, som fullgöra vägunderhållet in natura som övriga väghållningsskyldige samt att, därest vederbörande utskott skulle finna något av dessa förslag kunna förordas, utskottet måtte låta utarbета förslag till ändrad lydelse av förenämnda lag i erforderliga delar.

4) nr 182 i andra kammaren av herr *Lindgren m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen ville för sin del i enlighet med nedan angivna grunder antaga ändrad lydelse av nedan nämnda paragrafer i 1891 års väglag, nämligen:

Par. 52: För — — — — vägstämman.

Å vägstämman tillkommer en var, som är i vägfyrktalslängd upptagen, en röst, ägande i distrikt — — — — å kommunalstämmor av de i vägfyrktalslängd uppförda, utsedda ombud, vilka skola rösta med sin kommuns hela vägröstetal, enskilda väghållningsskyldiga obetaget — — — — utöva sin rösträtt, i vilket fall dessas röster skola avräknas från det röstetal, vilket eljes skulle tillkomma vederbörande kommunombud.

Utgången — — — stadgat.

Par. 59: Vägs-katten utgår efter vägfyrk, vilken påföres en var kommunalt skatteskyldig med en vägfyrk för varje tio kronor av bevillningspliktig inkomst, dock med iakttagande av vad som icke uppgår till hel vägfyrk bortfaller.

Vägfyrktalslängd i enlighet härmed upprättas för — — — — vägstyrelsen samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till de ändringar av väglagen i övrigt och den lagtext, som kunna erfordras.

5) nr 183 i andra kammaren av herr *Bengtsson* i Kullen, vari hemställt, att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av bestämmelserna i 59 § av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, att vägbördan fördelas lika å alla beskattningsföremål.

6) nr 297 i andra kammaren av herr *Lindgren*, vari hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan utredning, att § 35 av gällande väglag ändrades så, att vägsynen kunde utgöras av endast två nämndemän, samt sedan inkomma till riksdagen med förslag, som av utredningen kan föränledas.

Beträffande de skäl, som anförts såsom stöd för de gjorda framställningarna, hänvisas till motionerna.

Utskottet. Såsom framgår av förestående redogörelse avse samtliga förevarande motioner ändringar i nu gällande lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet. Motionerna II:182 och 183 avse ändring i de grunder enligt vilka *vägs-katten* utgår. Förstnämnda motion samt motionen II:72 innehålla förslag till ändringar i skilda avseenden uti bestämmelserna om *vägstämman*. Motionerna I:31 och II:38 gå ut på införande av *statsbidrag till vinterväghållningen*. Motionen I:153 avser reglerandet av *köpingars och municipalsamhällets förhållande till det allmänna väghållningsbesväret på landet*. I motionen II:297 göres framställning rörande bestämmelserna om *vägsyn*.

Överblick
över motio-
nernas inne-
håll.

Utskottet övergår nu till att behandla de olika motionerna i den ordning, vari de här ovan med hänsyn till sitt innehåll berörts.

I motionerna II:182 och 183 avses ändring i de nuvarande grunderna för vägskattens utgående, så att denna skatt skulle likformigt drabba de olika beskattningsobjekten.

Vägskattegrunderna.
Mot. II: 182
och 183.

Enligt nu gällande bestämmelser i 59 § väglagen beräknas den till grund för vägskattens utgående liggande vägfyren på det sätt, att en vägfyren påföres: jordbruksfastighet, med undantag av staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, för varje 100 kronor av dess taxeringsvärde, nämnda skogar för varje 150 kronor av taxeringsvärdet, frälseränta samt annan fastighet för varje 200 kronor av taxeringsvärdet samt inkomst för varje 30 kronor av den beskattningsbara andelen därav.

Såsom också motionärerna erinrat, har sedan länge — huvudsakligen från jordbrukarhåll — missnöje rests mot omfördelade, nu gällande grunder för vägskattens fördelning.

Då spörsmålet om ändring av dessa bestämmelser vid behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag till 1922 års riksdag om ny vägslag kom under riksdagens prövning, kunde emellertid enighet i denna fråga icke uppnås, vilket jämväl torde hava varit den huvudsakliga anledningen till, att förslaget i sin helhet vid nämnda riksdag förföll.

I de motioner, som vid 1923 års riksdag väcktes i vägfrågan, föreslogs i avseende å fördelningen av vägskatten, att en vägfyren påfördes jordbruksfastighet för varje 200 kronor av taxeringsvärdet, frälseränta och annan fastighet för varje 300 kronor av taxeringsvärdet samt inkomst, uppgående till minst 1,000 kronor, oförändrat för varje 30 kronor av den beskattningsbara andelen.

I sitt utlåtande (nr 47) över nämnda motioner anförde jordbruksutskottet i nu förevarande ämne huvudsakligen följande.

»Liksom inom särskilda vägutskottet förlidet år hava vid behandlingen inom jordbruksutskottet av de nu föreliggande motionerna meningarna företrädesvis och skarpast brutits ifråga om grunderna för vägskattens utgående, vilka innefattas i kapitlet 4 § 6 av lagförslaget. Sålunda hava från åtskilliga håll inom utskottet — med erkännande visserligen att nuvarande grunder icke äro fullt tillfredsställande — gjorts gällande, utom det att olika åsikter kunde hysas beträffande verkningarna av de föreslagna förändrade grunderna, att denna fråga stode i så nära samband med den väntade kommunalskattereformen, att en ändring i de nuvarande grunderna borde upptagas först i anslutning till blivande förslag i sådant avseende.

Vad först angår de föreslagna förändringarna i gällande skattegrunder håller utskottet före, att de skäl, som vid dessa bestämmelsers tillkomst med visst fog kunnat åberopas för en avsevärt större belastning av särskilt jordbruksfastigheterna, i väsentligaste mån förlorat sin betydelse genom automobiltrafikens utveckling — i samband varmed andra skatteobjekt i vissa fall torde hava erhållit till och med större nytta av vägarna än jordbruksfastigheterna. Härtill kommer, att enligt utskottets mening naturaunderhållets

upphörande och ersättande med penningeskatt, på sätt förslaget innebär, måste medföra vissa konsekvenser beträffande skattegrunderna. Enligt nu gällande lagbestämmelser belastas jordbruksfastighet fem gånger tyngre än inkomst, och annan fastighet tre gånger tyngre. Den angivna proportionen hänför sig dessutom beträffande fastigheterna till beräknade minimiavkastningar av fastigheterna. Överskridas dessa minimiavkastningar, skattas numera för dem som för annan inkomst. Härjämte är att märka, att enligt nuvarande väglags § 46 skall av särskilda nämnden värdet av naturaunderhållet uppskattas med tagen hänsyn till, att arbetet utföres med väghållarens egna arbetare och dragare, och skall således upptagas till lägre värde än det pris, som skulle betingas i händelse arbetet utfördes efter entreprenad eller lega. När arbetet hädanefter kommer att utföras på senare angivna sätt och jordägarna med pengar komma att delta i väghållningen, följer därav att, även med bibehållande av nuvarande relationstal för vägskatten och oberoende av om värderingen skett under en tid med högre penningvärde, vägskatten kommer att efter naturaunderhållets upphörande trycka hårdare än förut på jordbruksfastigheterna — de fall givetvis undantagna, då jordägarna genom åtagna entreprenader lyckats skaffa sig kompensation. Då sålunda näppe-ligen någon, åtminstone vid naturaunderhållets avskrivning, kan anse den nuvarande höga belastningen av jordbruket för väghållningens skull rättvis, synes utskottet tiden mogen åtminstone för en förskjutning, såsom det föreliggande förslaget innebär, av denna belastning till jordbrukets fördel.

Det av utskottet sålunda förordade förslaget är på sätt ovan redan nämnts detsamma som av vägsakkunniga föreslagits. Vägkommissionen åter föreslog visserligen ingen ändring i nuvarande grunder för vägskatten i av-bidan på att kommunalsakkunnigas förslag till kommunalskatt blivit genom-fört, vilket då väntades snart skola ske. Mot att de nya grunderna för kommunalskatten även skulle tillämpas på vägskatten hade däremot kom-missionen ingen invändning att göra. Då även efter den av utskottet förelagda ändringen av vägskatten skatten på jordbruksfastighet skulle bli $2\frac{1}{2}$ gånger större än å inkomst, synes även ur vägkommissionens synpunkt ingen erinring kunna göras mot den av utskottet föreslagna förskjutningen i vägskattens relationstal.

Med beaktande av de inom utskottet uttalade betänkligheterna mot förslaget på nu ifrågavarande punkt har emellertid utskottet ansett sig böra göra det bestämda uttalandet, att ifrågavarande stadgande är att betrakta såsom ett provisorium och att den slutliga prövningen av vägskattens rätta läggning bör upptagas i samband med kommunalskattefrågan.»

Av vissa reservanter inom utskottet anfördes bl. a., följande.

»Utan att bestrida det berättigade i kravet på en förändring av nu gäl-lande grunder för vägskattens utgörande anse vi, att därmed bör anstå i avvaktan på den slutliga prövningen av frågan om kommunalskattens om-läggning. Enligt kommunalskattesakkunnigas uppfattning kan en omlägg-ning av grunderna för vägskattens utgörande icke verkställas utan att före-gripa utredningsarbetet, varför ett bifall till motionärernas framställning måste väcka allvarliga betänkligheter. Utskottets uttalande att de förändrade beskattningsgrunderna icke innebära ett fastläsande av dessa grunder utan att desamma böra underkastas förnyad prövning i samband med kommunal-skattereformen, förändrar ingenting därvidlag. I saknad av objektiva grun-der för vägskattebördans fördelning har motionärernas förslag karaktären av rena godtycket. Den ökade belastning för inkomsttagarna, som motio-

närernas förslag innebär, kan därför icke anses försvarbar. Motionärernas förslag innebär dessutom för inkomsttagarna en ökad ekonomisk belastning med hänsyn till dåvarande reservanternas förslag om högre statsbidrag.»

Emellertid förföll frågan om ny väglagstiftning jämväl vid 1923 års riksdag. Spörsmålet väcktes ånyo genom motioner vid 1924 års riksdag, i anledning av vilka riksdagen, under hänvisning till jordbruksutskottets av riksdagen godkända utlåtande (nr 24), i skrivelse (nr 143) anhöll, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder i syfte att spörsmålet om vägbördans fördelning måtte kunna föreligga till riksdagens prövning samtidigt med kommunalskattefrågan.

I jordbruksutskottets nyssnämnda utlåtande anfördes följande:

»Då nu spörsmålet om ändrade grunder för vägbördans fördelning i förevarande motioner ånyo framlägges till övervägande, får utskottet uttala, att utskottet fortfarande håller före, att gällande bestämmelser i ämnet äro synnerligen otillfredsställande samt att ändringar i desamma torde vara påkallade uti flera avseenden. Givetvis behjärtar också utskottet angelägenheten av, att sådana ändringar snarast komma till stånd. Med hänsyn till vad vid frågans tidigare behandling förekommit, finner sig utskottet likväl icke nu böra tillstyrka, att riksdagen, på sätt motionärerna hemställt, fattar beslut om ändrade bestämmelser i ämnet.

Såsom av det förut anförda torde framgå har emellertid vid 1922 och 1923 års riksdagar förutsatts att spörsmålet rörande vägbördans fördelning skulle lösas i samband med kommunalskatteformen, varvid man närmast torde hava föreställt sig, att kommunalskattesakkunniga jämväl skulle taga nämnda spörsmål under övervägande och verkställa den nödiga utredningen i ämnet. Vid behandlingen av förevarande motioner har utskottet funnit anledning uppmärksamma, att — såvitt utskottet kunnat erfaras — något uppdrag i sådant hänseende icke lämnats nämnda kommitté eller i övrigt någon åtgärd i berörda syfte blivit vidtagen. Vid sådant förhållande och då utskottet finner det synnerligen angeläget, att förevarande spörsmål erhåller sin lösning på sätt riksdagen sålunda förutsatt och utan ytterligare dröjsmål, har utskottet ansett, att riksdagen nu bör därom göra uttrycklig framställning till Kungl. Maj:t.»

Såsom framgår av det föregående har riksdagens principiella ståndpunkt till föreliggande fråga hittills varit den, att riksdagen visserligen funnit de rådande förhållandena i detta avseende synnerligen otillfredsställande, men att frågan om rättelse härutinnan borde upptagas först i samband med kommunalskattefrågans lösning. Utskottet anser sig nu böra framhålla, att man från början givetvis icke torde hava räknat med att nyssberörda ståndpunktstagande skulle leda till ett så långvarigt dröjsmål med lösningen av den förevarande högst trängande frågan om vägbördans fördelning. Då emellertid anledning torde finnas att antaga, att dessa frågor kunna framläggas vid 1927 års riksdag (se prop. nr 34: 1926 sid. 7), har utskottet icke nu velat tillstyrka ett frångående av denna ståndpunkt. Utskottet vill emellertid uttala att, därest ytterligare uppskov med kommunalskattefrågans lösning skulle komma att äga rum, det torde böra tagas under allvarligt övervägande, huruvida icke

*Utskottets
yttrande.*

frågan om vägbördans fördelning måste brytas ur det sammanhang, vari den nu ingår, och bringas till lösning.

Bestämmelserna om vägstämman. Mot. II: 182 och II: 72.

Enligt 52 § i väglagen beräknas röstvärdet vid vägstämman efter vägfyrktal, som påföres enligt de i 59 § i lagen angivna regler. Vägfyrktal för jordbruksfastighet påföres alltid *ägaren*. I väghållningsdistrikt, som omfattar mer än en kommun, äga de väghållningsskyldiga att å vägstämman låta sin talan utföras genom av dem kommunvis å kommunalstämmorna efter vägfyrktal utsedda ombud, vilka skola äga att rösta för sin kommuns hela vägfyrktal, enskilda väghållningsskyldiga obetaget att vid vägstämman själva eller genom ombud, varom flera väghållningsskyldiga kunna förena sig, utöva rösträtt för eget fyrktal, som i ty fall avräknas från det, för vilket vederbörande kommunalombud skulle äga rösta. För en kommun skall icke utses mera än *ett* ombud.

Utskottets yttrande.

I fråga om bestämmelserna angående vägstämman har i motionen II: 182 påyrkats omläggning av rösträtten vid stämman, så att varje väghållningsskyldig allenast skulle äga en röst. Då, såsom framgår av motiveringen härför, motionärerna ställt detta yrkande i direkt samband med sin förut omförmälda framställning rörande vägskattegrunderna, torde utskottet, med hänsyn till den ståndpunkt, utskottet intagit till sistnämnda framställning, icke böra närmare ingå på det här ifrågavarande yrkandet, vilket utskottet givetvis icke heller anser böra föranleda någon åtgärd.

Utskottet vill emellertid i detta sammanhang erinra, att frågan om begränsande av rösträtten vid vägstämman genom framställningar från riksdagen redan befinner sig under Kungl. Maj:ts prövning.

Motionen II: 72 innefattar två yrkanden: det ena att *brukare* av fastighet skulle, i fall då medgivande härom av fastighetens ägare föreläge, införas i vägfyrktalslängden i stället för ägaren; det andra att en kommuns väghållningsskyldige skulle äga att utse flera än ett kommunombud till vägstämman.

Vad först angår frågan om införande av rösträtt vid vägstämman för brukare (arrendator), så synes det onekligen föreligga ett mindre tillfredsställande förhållande däri, att den arrendator, som svarar för vägunderhåll, icke i någon form eller i någon utsträckning — alltså icke ens såsom ombud för ägare såvida han icke eljest är röstberättigad — skall äga rösträtt vid vägstämman. Med lagens nuvarande lydelse och tillämpning förhåller det sig emellertid så. Utskottet finner därför motionens syfte i förevarande avseende väl värt beaktande. Vid övervägande av frågan har utskottet emellertid icke kunnat undgå finna densamma vara av den komplicerade beskaffenhet, att dess lösning lämpligen bör föregås av en mera ingående undersökning från lagtekniska och andra synpunkter, än vid utskottets behandling av ärendet kunnat förekomma. Med hänsyn härtill anser sig utskottet böra förorda framställning till Kungl. Maj:t om utredning i ämnet.

Vad därefter vidkommer frågan huruvida väghållningsskyldige bör äga utse ett eller flera kommunombud, så torde till belysandet av syftet med inrättande av sådana ombud ur motiveringen till 52 § väglagen i denna del (prop. nr 21: 1905) böra anföras följande:

»Den föreslagna bestämmelsens huvudsyfte är att för större distrikt, det vill säga sådana, som innefatta flera kommuner, praktiskt förskaffa de olika kommunernas väghållningsskyldige, såsom samfälligheter betraktade, behörigt inflytande på vägstämmans beslut, i riktig proportion, så att dessa icke förtryckas av tillfälliga majoriteter. Faran för sådana är uppenbarligen vida större, om rösträtt vid stämman skall få utövas endast av de väghållningsskyldige var för sig, än om de väghållningsskyldige kunna låta sig representeras av kommunombud, förfogande över kommunens samfällda vägfyrktal. I förra fallet kan det nämligen icke förebyggas, att många väghållare från de avlägsnare trakterna av distriktet utebliva från vägstämman, medan de närboende, som hava lättare att komma tillstädes, så mycket talrikare infinna sig och därmed lättare kunna genomdriva sina, kanske mot flertalet stridande önskningsar. I det senare fallet åter, då kommunombuden av det dem lämnade förtroendeuppdraget måste känna sig förpliktade att komma tillstädes å stämman, blir varje kommun vid varje sådan representerad med hela sitt vägfyrktal, vilket jämväl i och för sig är så mycket mer lämpligt, som i vägfrågor de olika intressena gemenligen lokaliseras och fördelas ganska mycket efter de olika kommunerna. Men då å andra sidan mången gång händer, att åsikterna i en viss vägfråga äro ganska delade inom en och samma kommun, har det icke ansetts riktigt, att kommunombudet, såsom i detta fall representant endast för en majoritet av kommunens väghållningsskyldige, ovillkorligen skall vid vägstämman disponera över kommunens hela vägfyrktal, utan har i varje fall åt de enskilde väghållningsskyldige bevarats full handlingsfrihet genom bestämmelsen om rätt för dem att, oberoende av kommunombuden, vid stämman utöva rösträtt för eget vägfyrktal, med motsvarande reduktion i sådant fall av det vägfyrktal, som av nämnda ombud representeras.»

Av denna motivering framgår, att man icke förutsatt, annat än att allenast ett ombud för varje kommun skulle förekomma. På sätt motionären framhållit och enligt vad utskottet även från andra håll inhämtat är det emellertid en mycket utbredd praxis, att flere ombud utses. Vissa praktiska skäl torde tala för en dylik anordning. På sätt motionären framhållit kan det onekligen bereda en minoritet visst besvär och omgång att ombesörja sin representation vid vägstämman. Den ifrågasatta anordningen synes ock närmast böra gå ut på att finna en lämplig form för minoritetens representerande. Men även andra skäl, t. ex. önskvärdheten av att äga sakkunskap i olika avseenden representerad vid vägstämman, torde kunna åberopas för en anordning med flera ombud.

Även i detta fall har utskottet emellertid ansett lämpligt, att frågan göres till föremål för utredning genom Kungl. Maj:ts försorg, innan riksdagen fattar definitiv ståndpunkt till densamma.

Statsbidrag till vinterväghållningen.

Mot. I: 31 och II: 38.

Motionerna I: 31 och II: 38 gå ut på att Kungl. Maj:t till nästa års riksdag skulle framlägga förslag om att statsbidrag skulle utgå även till vinterväghållningen.

Det förslag till ny väglag, som genom proposition (nr 100) förelades 1922 års riksdag innebar bland annat, att statsbidrag skulle beräknas även å vinterväghållningen. Om det berättigade häri torde knappast hava rätt några delade meningar. På sätt motionärerna erinrat har emellertid jordbruksutskottet, i anledning av en vid 1925 års riksdag motionsvis gjord framställning i ämnet, ansett, att spørgmålet borde upptagas till prövning först i sammanhang med frågan om vägbördans fördelning, d. v. s. samtidigt som kommunalskattefrågan förelades riksdagen.

Utskottets yttrande.

Ehuru det fortfarande måste anses önskvärt, att ifrågavarande spörsmål i berörda sammanhang erhåller sin lösning, synes dock så stor enighet numera råda beträffande det berättigade i att statsbidraget utsträckes även till vinterväghållningen, att utskottet i likhet med motionärerna ansett frågan i varje fall böra föreläggas 1927 års riksdag.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att särskilda föreskrifter torde bli va erforderliga för vinnande av nödig kontroll beträffande ifrågavarande statsbidrags utgående.

Köpingars och municipalsamhäl- lens förhållande till det allmänna väghållnings- besväret på landet.
Mot. I: 153.

Köpingar och municipalsamhällen äro för närvarande i fråga om den allmänna väghållningen att hänföra till landsbygden. I 1891 års väglag göres ingen skillnad mellan dylika samhällen och den övriga landsbygden. Genom lagen den 31 augusti 1907 angående stadsplan och tomtindelning kommo dock vissa av dessa samhällen att intaga en särställning, i det att nämnda lag enligt dess 36 § skulle äga tillämpning för köping ävensom för annan ort, för vilken på grund av förordnande, som meddelats enligt före den 1 januari 1908 gällande föreskrifter, byggnadsstadgan för rikets städer gällde. Enligt nyss nämnda lagrum ägde därjämte Konungen förordna, att lagen skulle äga motsvarande tillämpning för hamnplats, fiskläge eller annan ort med större sammanträngd befolkning. Sådant förordnande medförde enahanda verkan, som enligt dittills gällande lag följt utav förordnande om tillämpning av byggnadsstadgan för rikets städer d. v. s., bland annat, att ifrågavarande ort blev att anse såsom municipalsamhälle.

Genom stadsplanelagen stadgades för stad, bland annat, i 29 § att ny gata skall i behörigt skick upplåtas för allmänt begagnande i den mån bebyggandet kvarter efter kvarter fortskrider från förut upplåten gata, med iakttagande att varje särskild gatudel skall upplåtas i mån som bebyggandet utmed gatudelen till viss angiven omfattning fortskrider; i 30 § att staden skall vara ansvarig för gatas upplåtande till allmänt begagnande å tid, som i 29 § sägs, och att underhållet av allmän väg, som ingått i gatumark, skall, i den mån som för gatas upplåtande för allmänt begagnande är stadgat,

överlagas av den, som, enligt vad föreskrivet är, har att underhålla gatan; samt i 9 §, att allmän väg, som enligt fastställd stadsplan ingår i gatumark, skall tillfalla staden utan ersättning. Sedan lagen den 31 augusti 1907 angående stadsplan och tomtindelning upphävts och dess bestämmelser i huvudsakligen oförändrat skick överflyttats till 1 kapitlet i lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad, återfinnas nyssberörda stadganden i sistnämnda lags 1 kapitel 34, 35 och 15 §§. Stadgandet i 36 § stadsplanelagen återfinnes numera utan saklig ändring i 1 kapitlet 41 § i lagen om fastighetsbildning i stad.

I fråga om köpingar och andra samhällen å landsbygden, för vilka 1 kapitlet i lagen om fastighetsbildning i stad äger tillämpning, gäller således att, så snart allmän väg ingår i gatumark, som upplåtes till allmänt begagnande såsom gata, befrias vederbörande väghållningsdistrikt från skyldighet att hålla vägen. Skyldigheten att anlägga och underhålla den nya gatan kommer att åligga vederbörande samhälle eller den, som enligt de för samhället i sådant hänseende gällande stadganden kan vara därtill förpliktad. Därest vägen före dess upplåtande till gata varit indelad till underhåll in natura, åligger det jämlikt 17 § väglagen den väghållare, som befriats från vägunderhåll, att gälda motsvarande ersättning till vägkassan. Men vägkassan är ej skyldig att lämna någon ersättning till samhället.

På sätt i motionen I:153 erinras har frågan om reglerande av köpingars och municipalsamhällets förhållande till det allmänna vägväsendet i samband med utarbetandet av det förslag till vägslag, som förelades 1922 års riksdag varit föremål för en ingående utredning (se prop. 100), vilken resulterade i de uti lagförslagets 1 kap. 15 § intagna bestämmelserna. Dessa inneburo, att köpingar och andra samhällen på landet, för vilka 1 kap. i lagen om fastighetsbildning i stad äger tillämpning, fortfarande skulle tillhöra vägdistriktet och således alltjämt erlägga vägskatt. De skulle emellertid intaga en särställning i avseende å väghållningen inom deras områden. Jämlikt nämnda paragraf skulle nämligen vederbörande samhälle vara skyldigt att för vägdistriktets räkning utföra väghållningen, såvitt anginge vägsträcka, som enligt 1 kap. i lagen om fastighetsbildning i stad skulle vara upplåten till allmänt begagnande som gata. Om samhället det önskade, skulle samhället vara berättigat att utföra väghållningen även beträffande vägsträcka inom samhällets område, vilken ej enligt lag skulle vara upplåten till allmänt begagnande som gata. För väghållning, som sålunda utfördes i samhälle, skulle vägdistriktet utgiva ersättning. I den av herr von Sneidern m. fl. avgivna reservationen till vägutskottets utlåtande (andra särskilda utskottets utlåtande nr 1:1922) — utskottsmajoriteten ingick ej på förslagets detaljer — företogs vissa mindre jämkningar i lagförslaget i denna del, huvudsakligen med hänsyn till att reservanternas ansett bestämmelserna i förslagets 2 kap. 5—7 §§ om s. k. särbidrag böra utgå.

Utskottets
yttrande.

Ehuru förslag till bestämmelser i av motionären angivet avseende sålunda varit föremål för noggrann granskning och enighet i stort sett torde råda om lämpligheten därav, anser sig utskottet dock icke böra föreslå riksdagen att nu fatta beslut om sådana bestämmelsers intagande i den gällande väglagen, utan bör frågan härom, såsom motionären alternativt föreslagit, i första hand utredas och prövas av Kungl. Maj:t. Utskottet förutsätter, att i samband härmed upptages frågan i vad mån bidrag av automobilskatte-medel må utgå jämväl för vägväsendet inom köpingar och vissa andra stadslignande samhällen, varom innevarande riksdag på statsutskottets hemställan beslutat anhålla om utredning.

Bestämmel-
serna om
vägsyn.
Mot. II: 297.

Frågor om ändring i gällande bestämmelser om vägsyn förekommo även vid 1924 års riksdag. I en motion hade föreslagits, att vägsynerna skulle helt slopas i de vägdistrikt, där vägkassan övertagit underhållet av vägarna, och i en annan, att landsfiskals och nämndemäns självskrivnhet till förrättande av vägsyn skulle upphöra. I jordbruksutskottets av riksdagen godkända utlåtande i ämnet avstyrktes motionerna under anförande av bland annat följande:

»Väl finner utskottet, att det nuvarande förfarandet vid vägsynen, liksom mycket annat i gällande väglag, saknar tillräcklig anpassning till de förhållanden, som under de senare åren utvecklats på vägväsendets område. Frågan huru den allmänna tillsynen över väghållningen bör för framtiden ordnas torde emellertid vara beroende av åtskilliga omständigheter, som under den alltjämt pågående snabba utvecklingen på berörda område ännu icke låta sig klart överblickas. Det torde därför icke vara möjligt att nu angiva några bestämdare riktlinjer för åtgärder i berörda avseende. De uppslag, som i sådant hänseende framförts i motionerna, har utskottet i varje fall icke nu velat förorda. Utskottet anser sig emellertid med säkerhet kunna påräkna, att detta spörsmål, jämte andra olösta frågor beträffande vägväsendet, är föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet.»

Utskottets
yttrande.

Vad 1924 års jordbruksutskott sålunda anförde rörande de då föreliggande frågorna synes utskottet böra äga tillämplighet jämväl beträffande det i motionen II: 297 framförda uppslaget på ifrågavarande område.

Utskottets
hemställan.

Under återropande av det anförda får utskottet hemställa,

- I) att riksdagen må
 - a) i anledning av motionen II: 72 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning huruvida och i vad mån brukare av jordbruksfastighet bör beredas rösträtt vid vägstämman,
 - b) i anledning av samma motion II: 72 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning huruvida möjlighet

bör beredas kommun att vid vägstämman låta sig företrädas av flera än ett ombud,

c) med bifall till motionerna I: 31 och II: 38 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville till nästkommande års riksdag framlägga förslag till sådan ändring i gällande väglag, att statsbidrag måtte utgå för vinterväghållning efter samma grunder som för vägunderhåll den tid, marken är bar,

d) i anledning av motionen I: 153 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande sådan ändring i gällande väglag, att köpingar och vissa andra stadsliknande samhällen måtte få rätt till ersättning av vederbörande vägdistrikt för byggande och underhåll av vägar och gator i huvudsaklig överensstämmelse med i Kungl. Maj:ts för 1922 års riksdag framlagda förslag till ny väglag intagna bestämmelser i ämnet;

II) att motionerna II: 182 och II: 183, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet här ovan anfört, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III) att motionen II: 297 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 maj 1926.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hellström, Sederholm, Norin, Boberg, Ingeström, Gabrielson* och *Andersson* i Arbrå; samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Olsson* i Broberg, *Uddenberg* i Karlskoga, *Andersson* i Grimbo, *Sjölander, Vahlsledt, Gustafson* i Vimmerby och *Månsson* i Erlandsro.

Reservationer:

Under I b)

av herr *Nilsson* i Tånga, som yrkat avslag å motionen II: 72 i vad den avser att kommun skulle kunna vid vägstämma representeras av flera än ett ombud;

Under II)

av herrar *Nilsson* i Tånga, *Uddenberg* och *Vahlstedt* mot viss del av utskottets motivering rörande vägskattegrunderna;

av herr *Andersson* i Grimbo, som ansett, att utskottets utlåtande och hemställan rörande vägskattegrunderna bort hava följande lydelse:

Såsom framgår — — — fördelning (se utlåtandet sid. 5).

Det torde därför böra tagas under allvarligt övervägande, huruvida icke frågan om vägbördans fördelning måste brytas ur det sammanhang, vari den nu ingår, och bringas till sin lösning. Ehuru det visserligen kan anses önskvärdt att detta spörsmål borde lösas i sammanhang med kommunalskattefrågan, anser utskottet dock att frågan bör göras till föremål för utredning genom Kungl. Maj:ts försorg, så att förslag, vartill denna utredning kan föranleda, kommer att föreläggas nästkommande års riksdag. Ett ytterligare dröjsmål med frågan rörande vägbördans fördelning finner utskottet innebära en stor orättvisa, då ju för jordbruksfastighet för närvarande får erläggas fem gånger så hög vägskatt som från andra skattedragare. En revidering av skattegrunderna beträffande vägskatten bör därför ske fortast möjligt, oberoende av om kommunalskattefrågan kommer att lösas vid nästkommande års riksdag eller ej.

Den genomgripande förändring, som vägtrafiken på senare tid undergått till följd av motorväsendets snabba utveckling, har ju medfört, att vägarna icke längre kunna sägas tillgodose speciellt jordbrukarnas intressen utan att vägarna numera utgöra ett led i det allmännas tjänst och följaktligen böra därför kostnaderna för vägunderhållet fördelas efter enahanda grunder å alla beskattningsföremål, eller i vart fall en rättvisare fördelning av vägbördan mellan alla skattskyldiga fortast möjligt beslutas.

Under — — — hemställa, att riksdagen måtte

II) i anledning av motionerna II: 182, II: 183, i skrift till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville skyndsamt verkställa utredning om och i vad mån kost-

naden för väghållningsbesvärets utgörande på landet må fördelas efter rättvisa grunder mellan de olika beskattningsföremålen, samt till nästkommande års riksdag förelägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda; samt

Under III)

av herr *Andersson* i Grimbo, som yrkat bifall till motionen II: 297.